

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาให้มีมาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง การจัดองค์กรเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนที่จัดบริการสาธารณะย่อมจะมีอิสระในการบริหารทั้งด้านทรัพยากร บุคคล และอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : คำนำ) รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษากำหนดโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาใหม่ ให้สอดคล้องกับความเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ มีความอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว รวมทั้งสถานศึกษาสามารถจัดหารายได้ผลประโยชน์ และระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันสถานศึกษาก็ต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติใหม่ที่เกิดขึ้นดังกล่าว โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีทรัพยากรที่มีคุณค่าสูง เช่น ที่ดินหรืออาคารสถานที่ในเขตชุมชนเมืองที่นำมาหารายได้ค่อนข้างมาก และบุคลากรจำนวนมากที่ต้อง มีความรู้ความเข้าใจการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาร่วมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดเล็ก เพราะยังมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ น้อย จึงได้รับผลกระทบจากการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้อย่างมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 1)

แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่บูรรวมระหว่างสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษาเดิม โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายให้มีการบริหารจัดการตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) คือ มุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2550 นอกจากนั้นต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

มีสุขภาพดีทั้งกายและจิตใจ มีลักษณะนิสัยและทักษะความสามารถที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต อย่างมีคุณภาพในอนาคต รักและภูมิใจในความเป็นไทย มีความรู้เข้าใจและมีลักษณะประชาธิปไตย รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถร่วมมือกันในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ และร่วมมือแข่งขันกับประเทศในประชาคมโลกได้อย่างเหมาะสมมั่นคงและยั่งยืน (กรมวิชาการ. 2545 : 10) การที่จะจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าวจำเป็นต้องมีผู้ควบคุมกระบวนการดำเนินงาน กระบวนการที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญก็คือกระบวนการบริหารของผู้บริหารการศึกษานั้น การบริหารการศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก หากรัฐบาลทุ่มเทงบประมาณให้กับการจัดการศึกษา เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย แรงผลักดันที่มีความรู้ความสามารถ แต่ถ้าขาดกระบวนการบริหารที่ดีการพัฒนาการศึกษาให้ไปสู่ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ยาก กระบวนการบริหารเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้ เพื่อที่จะนำไปใช้พัฒนาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สงวน สิทธิลิขสิทธิ์สงวน. 2544 : 13) และสุรพันธ์ ยันต์ทอง (2545 : 38) กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการ อำนวยความสะดวกในเรื่องทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในกระบวนการสอนอันได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้กระบวนการบริหารอยู่ตลอดเวลา จึงควร จัดลำดับขั้นตอนของกระบวนการบริหารให้สัมพันธ์กัน เพื่อป้องกันความผิดพลาด ซึ่งอาจเกิดขึ้น ได้ผู้บริหารจะต้องทราบและเข้าใจในกระบวนการบริหารเป็นอย่างดี เพื่อที่จะใช้ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่ต้องการ รวมทั้ง ชีระ รุญเจริญ (2546 : 132) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการพัฒนางานการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในมือให้เป็นประโยชน์แก่ การศึกษา และวางทิศทางการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จให้ได้มากที่สุดนับว่าเป็นภารกิจที่ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำทั้งสิ้น ซึ่งทฤษฎีการบริหารการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ที่จะเลือกใช้ได้ตามความจำเป็นถูกต้องและเหมาะสม แต่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจ อีกทั้งไม่ได้รับการศึกษาหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมาก่อน เมื่อเข้าสู่ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาก็ใช้การบริหารตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติรู้กันมา

ปีการศึกษา 2547 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ตามแนวทางการที่เป็นนิมิตบุคคลด้วยการดำเนินงานแต่ละฝ่ายงานที่มีความอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว ความสามารถจัดการรายได้ผลประโยชน์ ระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษาได้มากขึ้น และรับผิดชอบทางกฎหมายจากการดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ 2) การบริหารงบประมาณ ในการจัดทำ และเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 3) การบริหารงานบุคคล ในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การรักษาวินัย และการออกจากราชการ และ 4) การบริหารทั่วไป ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหาร และพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับหน่วยงานอื่น การจัดระบบควบคุมในหน่วยงาน และงานบริหารสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 32-77)

การบริหารสถานศึกษายุคใหม่มุ่งเน้นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะความร่วมมือในรูปแบบญาติ ซึ่งได้แก่ ชุมชน ภาครัฐบาล นักวิชาการ องค์กรเอกชน และองค์กรธุรกิจ เพื่อให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมมือปฏิบัติต่อกันบนรากฐานของความรัก ความเมตตา ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546 : 5) การบริหารแบบนี้ เรียกว่า การบริหารงานโดยองค์กร คณะบุคคลหรือการบริหารในรูปคณะกรรมการ ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และวางแผนไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลดีในการบริหาร และเป็นไปอย่างรอบคอบ ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งการบริหารการศึกษาที่มีความซับซ้อนกว่าการบริหารงานอื่น และต้องอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ จัดโครงสร้างการบริหารให้องค์กรคณะบุคคลหรือการมีส่วนร่วมในการวินิจฉัย

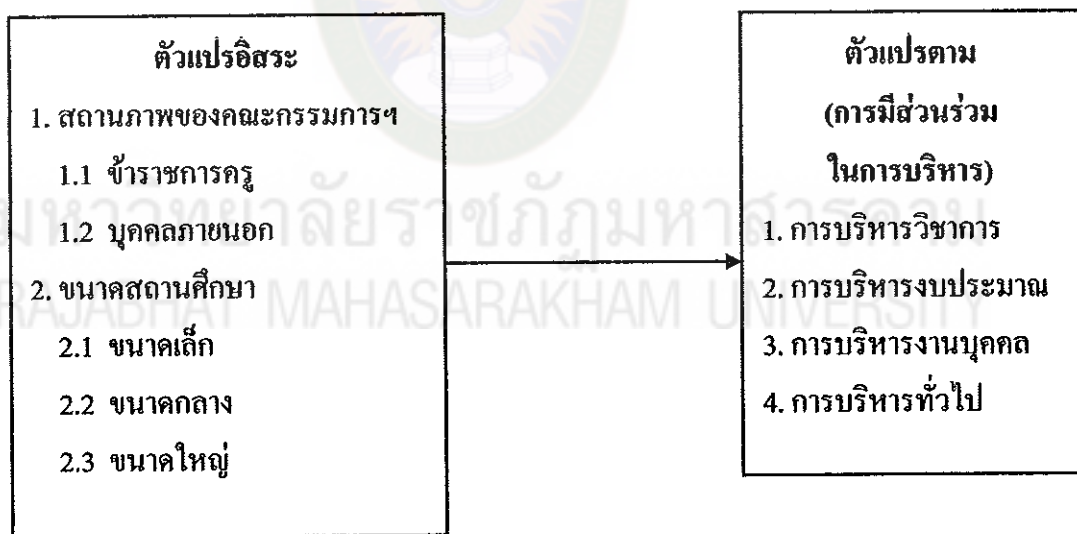
ตัดสินใจ การกำหนดนโยบายเพื่อนำสู่การปฏิบัติที่ตรงตามความคาดหวังของสังคม และต้องอาศัย การระดมความคิดเพื่อให้เกิดทางเลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจนั้นละเอียดถี่ถ้วน โอกาสผิดพลาดน้อย เกิดผลดีอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดทำ ระเบียบบริหารราชการ พ.ศ. 2546 มาตรา 38 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประธานกรรมการ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และมอบให้อำนาจการ สถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่รวม 15 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก 9 คน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติ การจัด หลักสูตรและงานบริหาร โรงเรียน การส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก การระดมทรัพยากรและสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอแกลง อำเภอกันทรวิชัย อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเข็ญชัย เกตุครั่ง และอำเภอชื่นชม ปีการศึกษา 2549 มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 จำนวน 284 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 58,420 คน ครูจำนวน 3,148 คน ซึ่งจากผลการสำรวจ เบื้องต้นของผู้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาขององค์กรและชุมชน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลายลักษณะ ได้แก่ การระดมทุนการศึกษาหรือหารายได้ การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ การปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอกหรือสถานประกอบการ และการประสานความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกอื่น แต่สถานศึกษาบางแห่งได้คัดเลือก คณะกรรมการสถานศึกษาแต่ไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนหรือมีส่วนร่วมในบางส่วนเพียง การระดมทรัพยากรและแรงงาน เช่น เป็นกรรมการจัดหาผ้าป่าหรือจัดหาสื่อการสอนหรือ คอมพิวเตอร์แก่สถานศึกษา กรรมการซ่อมแซมอาคารเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 1-3) ที่เสนอแนะแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็คือ ควรมีการประสานความใกล้ชิดและสร้างความตระหนักในการปฏิรูป การศึกษาแก่บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาซึ่งการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่เป็นนิติบุคคลด้วยความ คล่องตัวและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ยิ่งขึ้นตามมา

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษา และระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้สมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพระดับการศึกษา และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ นำขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขอบข่ายกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นรายชื่อ รายคำ และรวมทุกคำ
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพ และในขนาดสถานศึกษาต่างกัน ทั้งรายคำและรวมทุกคำ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมุติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันและในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 แตกต่างกันทั้งเป็นรายคำ และรวมทุกคำ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 2,097 คน จาก 229 โรงเรียน จำแนกเป็น

- 1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 15 คน รวม 90 คน
- 1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 83 โรงเรียน โรงเรียนละ 9 คน รวม 747 คน
- 1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 140 โรงเรียน โรงเรียนละ 9 คน รวม 1,260 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 575 คน จาก 36 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 90 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 215 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 270 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวนเป็น

3.1.1 ขนาดของโรงเรียน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการครู
- 2) บุคคลภายนอก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ

- 3.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ
- 3.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ
- 3.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมปฏิบัติ ร่วมประสานงาน และร่วมแสดงความคิดเห็นในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตรงตามนโยบายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดมหาสารคาม ในพื้นที่ 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองมหาสารคาม อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกันทรวิชัย อำเภอแกลง อำเภอเชียงยืน อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอชื่นชม

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 ให้เป็นตัวแทนจากอาชีพต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม และสนับสนุน

กิจการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และปฏิบัติงานถึงปีการศึกษา 2550 ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 จำแนกเป็น

4.1 **ข้าราชการครู** หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนและผู้แทนครูที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

4.2 **บุคคลภายนอก** หมายถึง ผู้แทนของบิดามารดา ผู้แทนชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้รับคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

5. **ขนาดสถานศึกษา** หมายถึง ขนาดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แบ่งตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 4)

5.1 **ขนาดเล็ก** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

5.2 **ขนาดกลาง** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

5.3 **ขนาดใหญ่** หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น